

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fie-care publicare.

Necălituri unguresci.

Ne omoară cu dragostea bunii nostri compatrioți maghiari. Ne omoară cu dragostea încă ne vine se dicem și noi cu proverbul: Mai slăbiți-ne cu dragostea. Din incidentul cu toastul lui Grădișteanu întregă diaristica maghiară s'a năpăstuit asupra noastră. Până și ministrul de culte și instrucțiune Trefort se sufucă, amenințând cu sabia. E comică figura ministrului de culte și instrucțiune al nostru în noul său costum răsboinic.

În Nr. 73 am promis că vom reveni asupra escentrităților din diarele unguresci. Sîntem siliți însă se reflectăm cu această ocaziune la necăliturile diarelor unguresci, scrise din incidentul faimosului autograf al ministrului Trefort. Publicăm la locul acesta înțelepciunea și știința din diariul guvernamental „Magyar Polgár” din Cluj, ca să vadă publicul român ce oameni ignoranți și obscuri sînt capacitățile diaristice unguresci. La escentritățile din „Pesti Napló” cu privire la împărțirea — României vom reveni. Eată înțelepciunea lui „Magyar Polgár”:

Echou unguresc al toastului românesc.

„A tăce, sau a reproduce simplu toastul acela, ar fi fost palmă pentru monarchia noastră și la aceeași palmă dată Ungariei. Ne cade bine că el (toastul) și-a aflat echou demn în epistola de gratulare a ministrului Trefort către episcopul Szabó.

„Datorința noastră de cetățeni este, ca să ne exprimăm recunoștința pentru cuvintele ministrului și el o merită aceasta dela noi cesti din părțile ardelenene, căci focul a fost aruncat dela Dunărea de jos chiar între noi.

„Cele dișe de Trefort ponderează tocmai cât cuvintele ministrului president Tizza, care vecinilor nostri români setoși de a-și revindeca drepturile lor la Banat și Transilvania le-a diș: „Veniți și le luați.”

„De mult începe a cresce numele și vaza ministrului Trefort în opinia publică a națiunii. Înfrânarea panslavismului în Ungaria de sus, dispozițiile administrative pe terenul învățămîntului public și în interesul limbei de stat, prin care a luat poziție decisă pentru ideea de stat unguresc, grandioasele înaintări ale cultului public, proiectul pentru gimnasia făcut acum de curînd, toate acestea au înmulțit încrederea pusă în persoana lui, enunțarea de acum a l'a făcut popular.

„Respunsul lui a întîmpinat aplauzele fie-cărui cetățean ungur loyal. Conștiința publică națională

s'a mai ușurat. A venit tocmai la timp acest pas bărbătesc; severa lui dispoziție și va ave influința sa în toată țeara.

„De unde nebunatică, provocătoarea ținută a noului regat? Dacă se busumflă pentru comisia Dunăreană, aceasta nu-i folosește nimic și lucră foarte nepoliticesce. Dacă a făcut-o din prea mare încredere, va fi bine să se poarte ca un popor matur. Dacă se încrede în sine, se face ridicul. Dacă însă se încrede în altul, bine să-și tragă seama, să nu-i fie amară decepțiunea.

„România a început prè de timpuriu a dori lucruri nerealisabile. Ar fi făcut bine să întrebunțeze câteva decenii pentru consolidarea internă și cultură. Aspirațiunile toastului eșite din cunoscutele ascunsuri — din inimi — compromit mult guvernul, și amestecarea principelui în această afacere i poate căusa multe rele.

„Partidele extreme — și de acestea sînt pretutindeni — au scopuri îndrăsnete și ele cultivează cele mai secrete dorințe a le popoarelor. Mulțimei, guvernului și mai ales domnitorului nui este permis se participe pe față la aceasta. Căci aceasta poate generalisa focul intern, acela se va lăți și pe airea, unde va afla materiă lesne de aprins, și guvernul se va trezi în ajutorul unui răsboiu sau în față unei umiliri.

„Din primele două decenii ale secolului acesta o partidă din Moldova și Valachia aspirează la unirea tuturor românilor. Partida aceasta este cea a roșilor. Ajungerea acestui scop o a încercat deja la 1848-49, înse guvernul valah însuși i-a isgonit și pus în temnițe.

„Acesti espatriati au contribuit foarte mult la timpul seu de s'au ucis atâția nobili maghiari în Transilvania și li s'au devastat averile, castelurile și proprietățile. Camarilla de atunci din Viena ti părținea, căci ea voia să ne slăbească prin ei. S'a convins însă de timpuriu din epistolele celor fugiți aicia că ei lucră pentru înființarea Daco-României, și că și valahismul din Transilvania e câștigat pentru această idee. La tribunii prinși și mai cu seamă între hărțile comitetului român ilegal din Sibiu s'a aflat făcut gata acest plan, și ea (Camarilla) primind încunoștințare din raportul guvernului transilvan susținut prin documentele compromițtoare a atras atențiunea domnitorului, asupra acestei împregiurări; de atunci folosesc prè conducătorii poporului spre scopurile lor, înse nu li-au cređut mai mult.

„Da ău, căci contele Mikó a convins prè principe cu epistole originale, că partidă revoluționară română pe malul Dunărei și între Carpați își bate capul cu detronarea casei domnitoare austriace, și vrea ca toți valachii — cei din cele două țeri, din Transilvania, Banat și Austria — să fie întruniți sub un principe și coroană, și că coroana o vor da unui principe din casa domnitoare rusească.

„Astfel fură statorite scopurile și planul valachic, după cum testează și conducătorii revoluțiunii sêrbocroate-slovaçe; documentele sînt toate cunoscute și prelucrate în istoria timpului de atunci.

„Ne este lucru cunoscut că acest plan mai eșită și astăzi în mintea și nisuințele ultraiștilor români. Diarele române nu sînt precaute destul spre a pute acoperi acest plan, el se vede din ținuta politică a redactorilor (Bre! bre!), din unele enunțări și din consecuența vrășmășie (!?) contra ideii de stat unguresc.

„Mai evident o a documentat aceasta toastul din Iași, aprobat și de rege.

„Ei! Apoi aceasta nu o putem lăsa numai așa. **Salus republicae** cere imperios ca se impedeăm respândirea de asemenea nisuințe în patrie. **Și revoluția din 1848-49 o au făcut-o revoluționarii români din Valahia și Ardeal.** (Poftim istorie!)

Scim, că România de deci de ani primesce cu brațe deschise pre refugiații români alungați din Transilvania și Banat, pre studenții români — pardon — valachi, eliminați din scoale și pre tinerii preoți de aceeași soarte, le dă poziție, mod de traiu și le deschide diarele. E lucru natural, că ei nu scriu bine despre patria lor lăsată, calumniază guvernul ei, se silesc a înegri națiunea maghiară și astfel și pun la probă realizarea esaltatelor lor vederi.

De acestia au fost: Laurenți (?) Balasescu, Papiu-Hilariu, Roman Constantin, pre care l'a ajuns nefericita soarte în Mureș-Oșorcheiu destul de timpuriu. Acestia prin anii 1850 au fost toți (!!) miniștri (!?) în România, au condus instrucțiunea valahă, au dat direcție diarelor politice și au agitat în conținu prin cărți, prin broșure, de pe tribună și în scoale opinia publică valachică contra ungariei și mai ales contra maghiarismului din Transilvania.

Așa a fost înainte cu 30 de ani și așa s'a început și acuma.

Dacă însă România este regat și după cum se vede oamenii se încred tare și aceasta, Ungaria este o putere consoată în o puternică monarchie. **Dacă regele ei ia parte la aspirațiunile cele mai secrete ale poporului său, regele maghiar prin jurămînt este**

FOIȚA.

Cristian Waldo

CAILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.
(Tradus din franțozese de E. B.)
(Urmare).

Ceea ce sta în picioare din vechiul castel familiar nu consista, decât dintr'un turn, ce părea foarte ridicat, prin fundamentul cel mare a cărui basă mergea până la fermul lacului, dară în realitate nu conținea decât două etagiuri, adecă odaia ursoaiței și odaia păzitorului, dând mai fără trepte în curte, și deasupra una sau două odăi, unde de vr'o douăzeci de ani, adecă din epoca pe când s'a astupat cu zid partea inferioară, n'a intrat niminea. Restul castelului, reclădit de mai multe ori, era un fel de gard norvegian. Să știe că acest gaard este în Norvegia o reuniune de mai multe familii, cari trăesc în comunitate. Locuințe de persoane, cuine, sofragerii, grajduri și măgazine, în loc a se îndesa ca pe aiurea, cât se poate sub unul și același coperiș, formează diverse edificii, și fie-care se scutesce sub un coperiș particular, și totul reprezintă o dezvoltare de case mici numeroase, distinse una de alta. Mai multe obiceiuri sînt comune în Sve-

dia și în Norvegia, cu deosebire în partea aceasta a Dalecarliei, care se apropie de munții frontierei. Pe timpul când Stollborgul, părăsit pentru castelul nou, deveni o moșie rurală, erau în țeară mai multe gaarde, stabilite astfel. Ca în toată Svedia și ca în toate țerile unde se clădește cu lemn a prins și gardul acesta de multe ori foc și la cele mai vechi din micile aceste edificii se vedea urmele focului. Colțurile lor carbonizate și coperișele lor strimbe se desemnau ca umbre negre pe zăpada muntelui.

Curtea cea de dinainte, ocolită de șopronul seu mușchios, care lega bine rēu, diferitelele edificii și a cărui coperiș de scânduri sclipea cu bordura sa de stalactiți de ghiață, oferea așa aspectul unui grup de vile părăsite de Svițera. De mult se transportase curtea moșiei la alt loc și castelul întreg fu lăsat la dispoziția lui Stenson, care nu mai repara cobilile aceste fără valoare și fără altă folosire, decât a imagazina nutreț de vite și legumi uscate. Lespeții de peatră brută din curte erau scobiți în toate laturile de miile de părăuțe colțuroase făcute cu timpul de apele scurse din zăpadă; nici o ușe nu se ținea în țipinile sale, și părea că după un jurămînt așa de eficace ca acela al primului domn, cea mai mică lovitură de vînt din primăvara sau toamna cea mai apropiată, ar trebui se măture ruinele aceste în fundul lacului.

A doua mică curte, situată în dosul acesteia, era un anecs mai modern, de caracter mai puțin pi-

toresc dară neasemănat mai confortabilă. Anecsul acesta era de pe timpul, precând baronul Olaus de Waldemora moștenise bunuri dela fratele seu Adelstan și luă dominiul în posesiunea sa. El construa un fel de un al doile mic gaard pentru credinciosul seu Stenson, cu scopul, cum se dișea, a-l hotărî a numai părăsi locuința aceasta, de care se înfricoșă. Anecsul forma dară un alt grup, situat mai jos decât cel dintăiu, pe coasta stâncei. Coperișele sale pezișe se răzimbau de stâncă brută și reprezentau dispoziția particulară, obicinuită în țeară, adecă un strat de trupine de brați bine infundate cu mușchii și acoperite cu frunze, cu coaje de măstacăn și în sfîrșit cu un strat de pămînt amestecat cu glii. Să scie că gliile de pe coperișele rustice din Svedia sînt cultivate foarte bine uneori chiar despărțite în straturi, cu flori și cu arbuste. Earba cresce acolo de-ți este drag și turmele caută acolo ierburile cele mai delicioase a pășunei.

În partea aceasta a vechiului castel, numită în special gaard, precând cealaltă își pastrase numele de curtea cea dinainte, trăia Stenson de vre-o douăzeci de ani, în timpul de față așa de neputincios și slab de mai nu mai eșea din pavilionul său, bine încălțit, mobilat cu o curățenie extremă și spoit pe din afară roșu cu oxid de fer. Aci, el avea de bună samă toate comoditățile; apartamentul său, isolat de căsuța, unde locuia nepotul său, cuina sa într'o căscioară, vaca și lăpteria sa într'alta. Dară viața ace-

obligat a apăra țerile coroanei Sântului Stefan. Dacă la Dunărea de jos regele și poporul trăiesc în armonie, și noi sântem una în ce ne privește interesele, integritatea monarhiei și susținerea civilizației și a egemoniei noastre. (Va fi căci: poliglott-állam Magyarországban nem lehetséges!?)

„Cele dișe de Trefort din incidentul faimosului toast român, sânt scoase din inima națiunii maghiare“.

Revista politică.

Sibiu, în 1 Iulie.

Călătoria literaților și artiștilor maghiari la Paris a dat privilegii unor discuțiuni diaristice nu neinteresante. Bucuria șovinistilor maghiari a fost scurtă. „Kölnische Zeitung“ a fost foaia cea dintâiu, care a venit să toarne un duș recriminator asupra capetelor cuprinse de iluziuni mari pentru legăturile cu Parisul. După aceasta au deschis și oficioasele din Viena și-
rul criticelor asupra „ideei nenorocoase“. Desiluzionarea a putut avea loc încă la primirea cea dintâiu ce li s'a făcut literaților și artiștilor maghiari în Veneția. Era preste puțină ca poporul italian, care a dovedit înțelepciune politică, să se amestece într'o întreprindere neprejudicată. Ce e drept, diarele maghiare și dau silința a face dintr'un țințar un armăsar și bucină în diarele lor despre o primire grandioasă în Veneția. Oameni însă, cari cunosc împrejurările locale de acolo, judecă cu totul altfel. Persoana cea mai însemnată, care a făcut așa diicând onorurile escursionistilor, diaristul Galli, ni se spune, că este ca și organul său, o persoană prea puțin acreditată, atât în Veneția cât și în Italia preste tot. Diaristii venețiani de oare care renume și reputațiune au strălucit prin absență. Dovadă că n'au găsit cu cale a se face părtași la o întreprindere în toata privința problematică. Că a luat parte un prosindico la întâlnirile cu escursionistii, nu va suprinde pe nimenea, mai ales după ce va ști, că în cetățile mai mari italiene prosindicii fiind numeroși nu au însemnată primarilor din cetățile noastre. De altminteria asistența unui prosindic la întimpinările astorfel de societăți este o curtenire care învolvă și o nuanță fină de supraveghere. Unele dintre diarele mai însemnate din Budapesta au simțit situațiunea. Au vedut că italianul e cu mult mai serios decât se turbure raporturile sale cu germanul pentru un șovinism nehotărît. De aceea s'au apucat oficioasele din Budapesta de tămâierea alianței întreite între Germania, Austro-Ungaria și Italia. Ce impresiune va face tămâierea aceasta asupra politicilor francezi se va putea vedea după ce va înceta zapăceala politică, produsă de republicanii neorientați și neorientabili de astăzi. Asupra noastră face Vifleimul acesta impresiunea, că oficioasele simt cât de nefavorabilă este șederea pe mai multe scaune deodată. Cu privire la situațiunea politică a Ungariei din diarele acestea literații și artiștii maghiari făceau bine, dacă, după cum diice „M. P.“ din Viena, în anul acesta se ascundeau în vre un unghiu al pădurei Bakony și se lipseau de „triumfurile“ de prin Italia și Francia și de credința, că ei poartă lumina civilizațiunii și umanității prin lume.

Foile ungurești se ocupă și acum nefcetat cu incidentul dela Iași. Ce diice, de și indirect, unul dintre urieșii mi titei din Cluj s'a putut vedea mai sus. Altul este ceva mai grațios și este aplecat a întinde mâna de

stui moșneag misterios totuși era foarte monotonă și foarte melancolică. S'a observat sau cel puțin se putea observa, dela clădirea locuinței sale, cu ce grige Stenson a făcut să se întoarne întrările pe latura opusă pavilionului și chiar a castelului. Întrarea era numai prin o ușă mică laterală, și, spre a da în odaia sa, trebuiau să treacă o galerie mică. Ai fi putut diice el se teme a vedea pavilionul, prin o ușă deschisă, direct din partea aceasta. Să poate însă că el a făcut aceasta pentru a se apăra de vântul din apus, care sufla din partea aceea.

Ca pentru a confirma povestile de prin țeară, Stenson ieșea foarte rar din căscioara sa, și numai pentru a se îndulci de razele soarelui, într'o grădină strimță, situată pe țărmul lacului, însă el eșă tot în direcția opusă pavilionului și se mai diicea, că în oara, când soarele trimitea umbra lungă a giruetei în aleiurile grădinei el o părăsi și reîntră cu grabă în căscioara sa, ca și când umbra aceasta nefastă i-ar fi adus spaime și suferințe. Spiritele libere din castelul nou, stolnicul și servitorii, cari eparțineau lumii moderne, nu vedeau în toate acestea, decât precauțiunile escesive, esagerate până la manie, a unui moșneag friguros și bolnăvicios; Ulfilas et compagnie însă vedeau în aceasta dovada irecusabilă a instalațiunii de spirite rău făcătoare și de năluci infuriate în lugubrul Stollborg. Se zicea că Stenson de douăzeci de ani n'a traversat

amiciție României, dacă aceasta acum după ce a isgonit pe un redactor, a desființat o reuniune, va merge înainte pe calea aceasta și va dovedi prin fapte pocăință. Cu nota cunoscută însă organul clujan nu este satisfăcut. Semnificativă este însă espectoratiunea lui „P. Ll.“ de eri. Oficiosul organ din Budapesta, după ce laudă din toate puterile guvernul Serbiei, care cu mână tare și cu braț înalt conduce afacerile Serbiei*) se năpuștesce asupra României și diice, că succesul armelor române din reșboiul ruso-turcesc a devenit pentru români un blăstem. Fiind norocoși românii de ași putea aduce steagurile acasă, le a intrat în cap închipuirea, că statul lor este o Macedonie, cărei i s'a rezervat o mare misiune universală istorică și că fie care român poartă pe umerii sei o bucată din ursita viitoare a lumii orientale. Oficiosul budapestan diice mai departe, că românii gândesc poate la exemplul Piemontului, care din începuturi mici și pe lângă înfrângerii singeroase a creat statul unitar al Italiei. Ei vor avea poate înaintea ochilor pe Prusia, care a făcut minunile cele mari politice, sêvirșite înaintea ochilor contimpuranilor. După o lecțiune mai lungă, dată românilor „Pester Ll.“ prorocesse, că România la nici o întemplantare cu politica ei fatală nu poate fi socotită de factor al stabilității în Balcan. „P. Ll.“ prorocesse după aceea rău și Bulgariei. Cât pentru România articolul din cestiune descopere cugețele celor dela putere din Budapesta. Și după cugețele acestea s'ar vedea că nici acolo nu sânt mulțămiiți cu satisfacțiunea dată.

„Diritto“, organul ministrului italian Mancini este de altă părere. Acel organ diice:

„Toastul senatorului Grădișteanu este încă argumentul discuțiunii jurnalismului austriac.

„Articolul oficios alui „Fremdenblatt“ este un fel de intimațiune guvernului Român și a ațiat o adevărată tempestăte jurnalelor celorlalte care au legăturile cu Ministerul austro-ungar în contra României.

„Am observat de mai multe ori netoleranța cător-va jurnale vieneze, și chiar alui „Pester Lloyd“ cătră statele vecine și amice în toate ocaziunile, cari au întimpinat o cestiune pentru interese reciproc în conflict, dar nici o țeară nu fu atât de maltrată ca România. Și am avut un mare exemplu în epoca faimosului Avant-proiect în cestiunea Dunăreană.

„Acum pentru cuvintele dlui Grădișteanu, după declarațiunile explicate, oneste și sincere de censura și blam făcute de cătră guvernul român în foia sa oficială, ni se pare escesivă insistența presei oficioase austro-ungare, ca guvernul din București să facă alte declarațiuni de escusă și justificațiune cătră cabinetul din Viena.

„Guvernul român cu publicațiunea de blam în „Monitorul oficial“ a făcut tot ce e posibil de a face mai sever cătră un senator și un patriot, și pentru un incident intern. Nota oficială în terminii săi așa de tari și sinceri arată cea mai mare satisfacțiune ce Austro-Ungaria ar fi putut dori dela România care nu poate și nu trebuie să accepte un conflict diplomatic și amenințările esterne, pentru faptul de căte-va cuvinte liberal pronunțate de un privat cetățean, dela un cetățean ne investit de nici un caracter oficial. Dacă Fremdenblatt și colegii săi ar pretinde mai mult de cât guvernul din

*) Tot „P. Ll.“, cu aceeași ocaziune, descântă, descriind cu colori teribile opoșițiunea serbească care subminăază și paralizează tot ce face guvernul (serbesc.)

curtea și n'a trecut preste pragul uși despre apus. Dacă vre-o afacere cerea prezența sa în castelul nou el se ducea prin mica sa grădină, în fundul căreia se afla, vara, luntrea sa proprie. Deși prezența baronului în castelul nou, care avea loc când nu asista la stendoerne (dieta statului) a cărei membru el era, nu schimba nimic în traiul lui Stenson, Ulfilas observă de vreo câteva zile o agitație particulară la unchiul său. El i-a pus întrebări despre pavilion, ca și când s'ar fi interesat de conservațiunea acestui uriaș, blăstemat. El voia să știe dacă Ulf intră acolo din când în când, spre a da aer odaiei ursoaicei, la ce oră, și dacă n'a observat nimic extraordinar. În ziua aceasta Ulf a mințit, nu fără remuscări, dară fără esitare, răspundend cu capul și cu umerii, că nu este nimic nou. El avea cuvinte bune a spera că, fiind frig, Steenson nu o să ese din odaia sa și nu o să observe nimica; Ulf simțise niscari taleri sunând în buzunarul dlui Goeffe, spre binele său, fără ca bolta Stollborg-ului să se fi surpat de indignație, pentru așa ceva. Fără a fi lacom, Ulf nu desprețuia câștigul, și sub astfel de împrejurări s'ar fi împăcat poate încătuva cu pavilionul.

(Va urma.)

București a făcut, în ceea ce privește pe Austria, vrea să diică atunci că la Viena se cearcă un pretecest de ceartă pentru a face să atărne pe România preponderanța politică și militară a Austriei. În acest cas noi credem, că este o mare greșală, de oare ce sântem convinși că România cu toate că e un mic stat, dar reprezintă în Orient o adevărată misiune de civilizațiune și se bucură în Europa de vii simpatii.

„Cele două curți din București și Viena, după modul nostru de a vedea, ar trebui să conserve cât se poate bunele relațiuni între ele, în interesul ambelor State.

„Repetăm, Austro-Ungaria nu are nici o dreptate de a se considera ofensată prin discursul unui senator după nota oficială română, care a negat acele cuvinte.

„Guvernul din București a fost corect și numai are nici o altă îndatoriere cătră acela din Viena.“

„Allgemeine Zeitung“ din München se ocupă într'un articol interesant, intitulat „Slavii austriaci și Francia“ cu cestiunea alianței. „Journal des Debats“, diice „Allg. Ztg.“: a făcut nu de mult observarea, că n'ar dori o Austrie slavică federalistică, prin urmare o Austrie paralizată, ci un imperiu habsburgic, care se nu fie nici nemțesc, nici slav, nici centralistic și nici federalistic. La observarea aceasta reflectează foia germană: că o astfel de compozițiune de stat fără de coloare și fără de miros este cu neputință; Austria negermană s'ar preface curend într'una slavică. Și atunci? Conte Taaffe, ce e drept, a declarat nu de mult că a câștigat pe slavi pentru alianța germană și că el nu se va lăsa de alianța aceasta nici odată. A uitat însă că Germania încă este volnică de a se desface de alianță când tovarășul nui mai convine. Articolul se termină semnificativ: ... pentru Germania în cazul cel mai rău sânt și alte căi precum și alte alianțe decât cea cu Austria. Bărbații de stat austriaci să aibă aceasta totdeauna înaintea ochilor, când se joacă cu focul slav. Combi-națiunile francezilor le arată ce fertură are să se fearbă la focul slav.

Proiectul de lege pentru scoalele medii.

(Urmare).

§. 25. Elevul de regulă numai în acel institut poate face examenul de maturitate, în care a absolvat clasa a opta.

Spre a pute depune examenul de maturitate și în alt institut, ministrul de culte poate da concesiune în casuri extraordinare.

§. 26. Examenul de maturitate din gimnasiu îndreptătește pe respectivul de a fi primit în general la institutele mai înalte, cel de maturitate din scoalele reale însă îndreptătește pe respectivul să fie primit la universitatea de arte și la ramul matematicii și al științelor naturale dela universitățile științifice (respective în ramul acesta al filosofiei) la această clasă a institutelor pentru cualificațiunea profesorilor, la academia montanică și la cea de agronomie.

Elevii cari au absolvat scoalele reale și au depus cu bun succes examenul de maturitate, pot fi admiși la vre-un gimnasiu public la facerea esemenului din limba latină, respective din cea latină și greacă; cei cari au făcut cu succes examenul din limba latină, pot fi primiți la universitate pentru drepturi și medicină, cei cari susțin examenul din limba latină și greacă cu succes, pot fi primiți la universitate pentru ori și care ram.

(Propunerea Escelenței Sale Miron Romanul: Alinea a doua să se modifice astfel: Elevii, cari au absolvat scoalele reale, și au depus cu succes examenul de maturitate, pot fi admiși la examenul din limba latină în vre-un gimnasiu public, și dacă au susținut examenul, pot fi admiși la universitate pentru ori și care ram.)

§. 27. Elevul care a cădut la examenul de maturitate scripturistic, nu poate fi admis la examenul de maturitate verbal. Dacă au cădut cineva la examenul verbal din un obiect, poate fi admis la examenul de repetițiune în prima săptămână a anului școlastic viitoriu; din contra cei picați din examenul scripturistic sau din mai multe obiecte la cel verbal, se resping pentru un an. După trecerea uni an, poate repeși întreg examenul de maturitate. Dacă la această ocaziune cade la examenul scripturistic, sau la cel verbal din mai multe obiecte, nu mai poate fi admis la facerea examenului de maturitate.

Elevul, care a cădut la examenul de corecțiune sau la cel de repetiție din un singur obiect, după trei luni poate repeși examenul din acel studiu.

Capitolul II.

Conducere și inspecțiune.

§. 28. Fiecare școală medie stă sub imediata conducere a directorului, de directori pot fi aplicați numai profesori ordinari.

(Propunerea Esc. Sale Miron Romanul: De directori pot fi aplicați numai profesori activi, sau fosti profesori ordinari)

Modul de instituire de până acum a directorului și a profesorilor rămâne neatins de această lege.

§. 29. De profesori ordinari pot fi aplicați numai acei cetățeni maghiari cu viață nepătată, care au diplomă de profesor și numai pentru specialitatea, despre care le sună diploma.

Despre calificarea profesorilor se va dispune în capitolul 4.

Aceia, cari după usul și regulile de până acum n'au depus examenul de calificare, însă înainte de intrarea în valoare a acestei legi au servit cel puțin trei ani la vre-o școală medie publică ca profesori ordinari, sânt dispensați dela facerea examenului de calificare. Ceilalți sânt datorți a face examenul în termen de doi ani.

§. 30. Candidații de profesură cu diplomă se aplică mai întâi în calitate de profesori suplenți cu salariul unui profesor suplent pe termenul dela 1—3 ani și dacă în restimpul acesta au corespuns din destul chemării lor, se vor promova de profesori ordinari.

Indivizi fără diplomă se pot aplica și ca profesori suplenți numai în lipsa de indivizi cu diplomă, și sub condiția, că în decurs de trei ani se depună examenul de profesor, la cazul contrar nu se vor mai lăsa în posturile lor.

§. 31. 1. Directorul este executorul legilor și ale ordinațiilor privitoare la școale.

2. El este presidentul corpului profesoral.

3. El este reprezentantul institutului față cu oficiile, părinții, tutorii, și în general față cu publicul.

4. El este conducătorul afacerilor cancelariale ale institutului.

5. Este controlorul stărei științifice și disciplinare a institutului, și despre aceasta el este responsabil în locul prim.

În școlile medii numărul profesorilor, afară de profesorii de religie, de calligrafie, gimnastică și de cei din obiectele extraordinare, în institutul cu 8 clase trebuie să fie cel puțin 10, în cel cu 6 clase cel puțin 7, în cel cu 4 clase cel puțin 5 subînțelegându-se și directorul aici. Numărul profesorilor ordinari (afară de director) în ori și ce școală medie nu poate fi mai mic decât numărul claselor.

(Propunerea Esc. Sale **Miron Romanul**: În școlile medii afară de profesorii de religie, calligrafie, gimnastică și cei pentru obiectele extraordinare, numărul profesorilor nu poate fi mai mic decât cel al claselor din acel institut.)

La institutele de sub imediata dispoziție și conducere a ministrului de culte și instrucție publică directorul nu este obligat să propună mai mult de 10 oare la institutele complete și cel mult 15 la cele necomplete, profesorii specialiști nu sânt obligați să propună mai mult de 18 oare, profesorul de desena 20 de oare pe săptămână cu excepția suplimentului, care nu poate dura mult. Directorul mai multe de 10 respective 15 oare, profesorii de specialitate mai multe de 28 de oare pe săptămână la nici un cas nu poate primi.

Dacă profesorii propun mai multe de 18 respective 20 de oare, au a primi o remunerație separată.

Directorii pot fi reprezentanți în comitate, în cetăți, comune, sau ai bisericilor (membrii în comitate) nu pot primi însă oficiu împreună cu salariu, s'au aplicare ordinare.

În cât pot primi ei oficiu sau misiune provenitoare din exercitarea dreptului lor de cetățeni, sau a activității lor spirituale, care i ar împedea în împlinirea oficiului lor de profesori, asupra acestora decide din cas în cas în mod preventiv ministrul de culte și instrucție publică, respective suprema autoritate confesională respectivă.

§. 33. Profesorii ordinari, și la institutele de sub dispoziția ministrului de culte și instrucție publică și directorii se instituie pe viață și ei asemenea și profesorii suplenți și cei din obiectele extraordinare au salariu anual.

(Propunerea Esc. Sale **Miron Romanul**: La institutele de sub jurisdicția ministrului de culte și instrucție publică profesorii ordinari și directorii etc. etc.)

Cu privire la institutele provădate de ordinele călugărilor la aplicarea profesorilor ordinari și a directorilor, ear cu privire la școlile susținute de confesiuni în ce privește aplicarea directorilor, se susține practica de până acuma.

(Propunerea Esc. Sale **Miron Romanul**: Întreaga alineă se omite, respective să se modifice astfel: La institutele provădate de ordinele călugărilor și la cele susținute de confesiuni, cu privire la aplicarea profesorilor și a directorilor, se susține practica de până acuma. Comp. §. 28.)

Directorii și profesorii ordinari denumiți de Majestatea Sa respective de ministrul de culte și instrucție publică, se consideră de amplexați ai statului îndreptățiti la pensie și și trag pensia sau dela erariu, sau din fundația respectivă.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman”.

Făgăraș în 7 Iulie 1883 st. n. *) Este o datorie sfântă atât a singuraticilor cât și a corporațiilor ași aduce aminte cu pietate și mulțumită de binefăcătorii lor. Pătrunsă de această convingere parochia noastră română gr. ortodoxă

*) Cu toate că am publicat un extras despre cele cuprinse și în corespondența de față, fiindcă aceasta cuprinde unele date interesante, care n'au fost amintite atunci, o publicăm întreagă. Red.

din Făgăraș a serbat în 18 Iunie a. c. adică a doua zi de Rosalii jubileul de o 100 de ani dela clădirea bisericii sale, ținând un serviciu divin mai pompos și parastas pentru binefăcătorii săi.

Biserica noastră s'a clădit la anul 1783, ceea ce se poate vedea din actele ce le avem la dispoziție în arhivul nostru și din inscripția de pe turnul bisericii.

Concesiunea pentru clădirea bisericii s'a dat la anul 1782, de împăratul Iosif al II-lea în urma cercetării făcute și statoririi numărului poporenilor gr. ort. în mod oficial, despre ce se află și o conscripție tot din acest an.

Pe atunci au fost curatori neguțătorii Ignat Arpași, Pana Nyergeș, Georgiu Corodi senior, Nicolae Fătou și Georgiu Arpaș, ear' protopop a fost Bucur Stefan și paroch Georgiu Petrașcu. Protopopul Bucur Stefan a funcționat ca atare până la 1790 urmând după el ca protopop în anul 1790 Georgiu Petrașcu până la 1800.

Ca protopop a funcționat apoi Vasile Harompotor dela 1800—1804 după aceea: Vasile Kis supranumit și Cziczken dela 1804—1819, — Simion Simar dela 1819—1840, — Georgiu Simar, dela 1841—1846 și în fine dela 1846 și până ați actualul protopop și paroch local Petru Popescu.

Ca parochi locali a funcționat George Petrașcu dela 1783—1790. Vasile Harompotor dela 1792—1800. Toma Bacciu dela 1806—1811. Simion Simar dela 1818—1819. Georgiu Simar dela 1826—1841. Petru Popescu dela 1846—1847. Vasile Leicu dela 1855—1870. Dela 1870 încoace funcționează și ca paroch local protopopul actual.

Locul unde s'a clădit biserica s'a cumpărat la anul 1782. dela neguțătorul român Pana Borsos cu 300 fl. ung. eară biserica o a zidit măestrul din Făgăraș Iohann Müller, pentru suma acordată de 400 fl. ung.

Locul și casa de școală s'a cumpărat dela nepoții lui Pana Nyergeș anume Constantin și Ioan Toma cu suma de 900 fl. ung. la anul 1800 și 1808.

Daruri binevoitoare mai însemnate s'au făcut bisericii și școlii noastre din partea următorilor și anume:

Clopotele s'au făcut la anul 1791 cu suma de 1474 fl. 32 cr. ung. spre a căror acoperire a dăruit neguțătorii:

George Corodi 100 fl., Vasilache Șelaru 100 fl., Georgiu Fogoroși 100 fl., au dăruit și alții sume mai mici, colecta se află în arhiv.

La anul 1813 Ioan Visia a dăruit 200 fl. pentru spesele zugrăvirii bisericii.

La anul 1825 Ioan Moldovan a testat 500 fl.

La anul 1824 Ioan Zamfir și soția s'a Ana au făcut criptă pe spesele lor și pe la anul 1859, au dăruit bisericii casa de sub Nr. 165 de lângă biserică.

La 1826 Georgiu Corodi a făcut din al său școală, căci se stricase.

La 1831 Agi Sivu a făcut foisorul pe spesele sale.

La 1832 Stefan Fogoroși a făcut paraclisul.

La anul 1836 Ana Sevestreny a dăruit bisericii 300 fl.

La 1837 Uța Ioan Văpsitor a dăruit 500 fl.

La 1847 Ioan Kis a dăruit 33 #.

La 1876 George Boeriu morarul a dăruit un loc de 2 jgure în preț de 600 fl. v. a.

La 1880 Toma Moldovan a dăruit un agru de 10 ferdele și

La anul 1881 Trache Demeter a testat 60 fl. v. a. cari încă nu sânt plătiți de respectivii ereși.

Între actele ce le avem în arhivul nostru mai este de însemnat: protestul Sasilor din Făgăraș contra clădirei bisericii, cerând cu deosebire să nu se conceadă a se pune clopote, apoi diploma principelui Transilvaniei (electus Transilvaniae princeps) Mihail Apafi cu ddo Turda în 10 Octomvre 1694 prin care cu consensul comiților supremi și a superintendentului reformat Stefan Veszprémi din Transilvania s'a conces principelui Munteniei, (Valachiae transalpiniae Vojvoda) Constantin Brancoveanu a clădi biserica română din strada Brașovului pe care o au acum confrății nostri gr. cat. — cunoscutul decret al împăratului Iosif al II-lea din 8 Noemvre 1781 sub Nr. 8122 prin care se recunoaște și celor de confesiunea gr. orient. drepturi, — mai departe o conscripție a poporenilor gr. orient. dela anul 1782 și actele referitoare la cercetările în cauza concesiunii de a clădi biserica, apoi o rezoluțiune a episcopului Stefan Stratimiroviciu de ddo 24 Februarie 1797, prin care laudă și binecuvântă pe poporeni, că au ramas pe lângă legea străbună, și în fine colecta lui George Corodi dela anul 1812 cu care s'a trimis episcopului Vasiliu Moga suma de 339 fl. ca ajutoriu la spesele cumpărării casei episcopiei și a seminarului.

La serviciul divin pe lângă protopop ca paroch local au mai funcționat și părintele Bursan din Betlean, Grama din Răușor și Hercioega din Herseni, cărora li se exprimă prin aceasta mulțumită pentru osteneală și bunăvoință.

La finea serviciului divin în fața unui public neobișnuit numeros, părintele Vicentiu Grama a ținut o cuvântare bine simțită atingând fazele principale prin cari a trecut biserica noastră dela clădirea ei și până acum. Nu putem treci cu vederea deosebita exactitate și frumusețe, cu care a executat corul elevilor dela școală din Betlean cu această ocaziune cântările bisericesti, ceea ce le poate servi respectivilor învățători numai spre laudă și mulțumită.

A fost odată timpul când în fondul bisericii noastre se aflau bani părași și obligațiuni în sume neînsemnate așa

de exemplu la 1852 avut biserica cam 1851 fl. 57 cr. în pretenșiuni private.

Se vede însă că banii n'au fost asigurați și manipulația n'a fost bună, apoi că biserica a avut tot numai spese mai multe, și de venite s'a îngrijit prea puțin, căci la anul 1873 s'a arătat o datorie de 251 fl. 86 cr. v. a., ear' la finea anului 1880 a fost o datorie de 349 fl. 43 cr. v. a. Comitetul parochial din toate puterile s'a străduit ca pe lângă spesele curente se acopere și datoria aceea, însă ne-a fost imposibil, de oare-ce parochienii noștri au decăzut materialicesce mai cu totul. Clasa neguțătorilor s'a stins, mai avem numai un singur neguțătoriu, apoi, afară de vre-o 3—4 proprietari și puținii amplexați, cari i avem aici, — dela ceilalți poporeni mai nu ai ce aștepta, nu pot plăti nici chiar mica repartițiune de câte 50 cr., sau 1 fl. v. a. pe an. Ce este drept deficitul este ați mai mic, însă tot este.

Din această cauză am fost siliți a recurge la ajutorul Venerabilului consistoriu archidiececan, carele cu părinteasca îngrijire a votat în 20 Maiu a. c. sub Nr. 2008/scol. pentru școala noastră un ajutoriu de 500 fl. scris: cinci sute floreni v. a. pentru care li exprimăm aici publice profunda noastră mulțumită.

Comitetul Parochial îngrijit, pentru existența școlii și asigurarea ei în viitoriu a decis ca suma de 500 fl. să se pună ca basă la un fond de școală neatingiver, ce este a se manipula separat, și în care ar fi se mai încurgă venitul unei case cu 100—120 fl. pe an, apoi venitul din repartiția anuală din colecte și alte daruri ce le vor face unii binevoitori, căci numai așa vom pute asigura existența școlii noastre, carea materialicesce este amenințată.

Sperăm în marimozitatea și iubirea de școală a on. public român și cu deosebire a acelui din Făgăraș și din comitat, că la timpul său unul fie-care va ajuta după putință spre mărirea fondului și ajungerea scopului, căci susținerea unei școlii bune în Făgăraș ca și centrul comitatului este pentru noi toți o chestiune de viață.

În 1 Iulie a. cr. s'a ținut la școala noastră elementară cu 4 despărțeminte examenul pentru încheierea anului școlastic al cărui rezultat a corespuns așteptărilor.

Elevii au dat răspunsuri bune și precise din toate obiectele, și cu deosebire grădina școlii s'a aflat în cea mai bună ordine cuprindând în ia cam vre-o 300 de altoi nobili.

Afară de mai mulți parochieni la examen a luat parte și inspectorul reg. de școale și Domnul comite suprem Mihail de Horvath, canele din parteși încă a fost pe deplin mulțumit cu răspunsurile elevilor și a lăsat să li se împărțiască anume premii în banii pentru care i mulțumim.

Sperăm că cu ajutorul binevoitorilor noștri și cu o manipulare conșcincioasă fondul școlar va crește din ce în ce și existența unei școlii bune în Făgăraș ne va fi asigurată la ce dorim să ne ajute Dumnezeu.

Convocare.

În conformitate cu §. 21 din statutele asociației unei transilvane și în conformitate cu concludul adunării generale din Deș de ddo 28 August p. prot. 51 . . . , adunarea generală pentru anul curent se convoacă prin aceasta în cetatea Brașov pe ziua de 17/29 August 1883 la 10 oare antemeridiane și zilele următoare.

Aducând aceasta la cunoștință publică, invit pe toți P. T. membri ai asociației a lua parte în număr cât de mare la ședințele acestei adunări.

Dela Presidiul comitetului asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Sibiu în 9 Iulie n. 1883.

Iacob Bologa m. p.,
v-pres.

Varietăți.

* (Parastas.) În Iabenița s'a celebrat parastas solemn în memoria răposatului Archiepiscop și Metropolit Andreiu Baron de Șaguna.

* (Denumiri.) Alesandru Tulcea și Dimitrie Pulca sânt denumiți capelani militari clasa II-a. Ambii sânt preoți gr. orientali din archidieceasa gr. orientală transilvană.

* (Transferare.) Domnul Valerie Bologa, locotenent în batalionul de fortărețe Nro 1 este transferat în regimentul drumurilor de fer și telegrafelor.

* (Sciri sclastice.) Marți în 28 Iunie a. c. a serbat Sibiu o zi festivă ne mai pomenită nici auzită în Sibiu. Școala de fetițe proiectată de reuniunea femeilor române din Sibiu s'a inaugurat în mod privat în anul acesta sub conducerea domnului inspector seminarial Dr. Ioan Crișanu. Examenul anual s'a ținut Marța trecută. Ne a surprins 2 lucruri. Îmbucurătorul rezultat ce a arătat neobosită activitate a domnului Crișanu și frapanta împregiurare,

că o mare parte a fetițelor noastre din Sibiu vorbesce atât de rău limba română. *Sapientia satis.*

Tot în 28 Iunie a. c. s'au încheiat și esamenale elevilor din institutul andreian și Joi, 30 Iunie a. c. s'au încheiat anul scol. în mod festiv. Dimineața la 8 oare s'a celebrat sânta liturghie sub pontificarea Escelenției Sale P. arhiepiscop și metropolit Miron Romanul. Scurțimea spațiului și a timpului nu ne permite să ne dăm o dare de seamă mai detaliată. Vom reveni.

* (Dela cursul de limba maghiară, în Cristurul secuesc) ni se scrie: Învățătorii români adunați aci, ca să se perfecționeze în limba statului — voind a trage și ceva folos din aceste într'uniri mijlocite din partea statului, s'au constituit în o societate, alegând de președ. pre veterarul și pre catedră încărunitul Anastase Bursan vpreșd. Arsenie Bunea, not. al șed. Demetiu Dogariu.

Societatea aceasta de învățători și va ținea două ședințe pe săptămână în oarele libere. În ședințe se vor ținea prelegeri practice din diferitele obiecte de învățământ. Se vor ceti tractate, se vor declama poezii, se vor esecuta în două voci mai multe poezii naționale și bisericesti — ca din când în când în dumineci și sărbători mergând în comunele vecine la biserici române să putem esecuta cântările liturgice. Afară de acestea mai are societatea noastră încă un alt scop — dictat de impregiurările în cari ne aflăm.

Scopul de a ne povățui unii pre alții — a ne învăța ca să fim compacti, a ne apăra reciproc față de aceia, cari pândindune pas de pas, caută nod în papură.

Numărul învățătorilor este preste sută și toți cu un suflet a îmbrățișat cu căldură idea intrunirii.

În ședința de constituire s'au colectat bani dela învățători — cu cari s'au prenumărat „Telegraful.“ și „Observatorul“; ear „Gazeta Transilvaniei“ ne o oferă învăț. G. Tisca.

Pre ședința procsimă Dl președinte va ține o prelegere practică din limba maternă; — ear restul ședinței se va ocupa cu cântul ginteii latine în două voci. —

* (Limba română în Italia.) Municipalitatea din Veneția, cu consimțământul domnului ministru de justiția al Italiei, a luat otărărea de a înființa o catedră de limba română în scoala superioară din susnumitul oraș. D. Canini, cunoscutul filoromân, va ocupa postul de profesor al limbei și literaturii române.

* (Postal). Dela 11 Iulie până la 31 August a. c. comunicațiunea între Sibiu și Ognă este sistemisată de două ori pe di cea dintâiu ca trenurile de persoane Nr 1805 și 1802, a doaua cu trenurile omnibus Nru 1811 și 1812. — Dela 11 Iulie n. a. c. se deschide oficiu postal în Nadăș, comitatul Tarnavei mici. Oficiul postal din Nadăș va comunica prin curier în toată ziua cu oficiul postal din Cândul mare. De oficiul acesta se va ține Nadășul, Magerușul, Pipele Jacădul. Acest oficiu postal este impaternicit a mijloci transportul de epistole și de pachete precum și de asignațiuni și postcipațiuni până la suma de 200 fl. Ordinea cursului este: Dela Nadăș pleacă după amiazi la 2 oare și sosese în Cândul mare la 4 oare 20 minute; pleacă dela Cândul mare la 5 oare 20 minute după amiazi și ajunge sara la 7 oare 40 minute în Nadăș.

* (Propaganda maghiarisării numelor în Transilvania). „Kolosváry Kőzlöny“ aduce din comitatul Solnoc Dobăca scirea următoare: Societa-

tea care se ocupă cu maghiarisarea numelor și care își are residența în capitală a provocat miniciplul comitatului Solnoc Dobăca să esmită o comisiune, care să se ocupe cu maghiarisarea numelor Comisiunea sa esmis și sa constituit sub presiul baronului Carol Bornemisza. Întra 8-a a fiecărei luni, după amiazi dela 3—4 oare, nobila comisiune se întrunesc în ședință în localitatea oficiului notarial a dlui Dr. Iulius Havas. În decursul unei curente comisiunea a fost așa de fericită de a prins un Turc, însă nu ca pe cel din poveste. Ioan Turcu din Ciceu-Christur, de confesiunea gr. cat. a cerut să i se maghiarizeze numele, ca de aci încolo să se chime „Török“. Petițiunea lui a fost la moment gata și dărnica presidentului a scutit pre petent de sarcina speselor timbrului. „Kolosváry Kőzlöny“ încântat de acest vânat nobil esprimă dorința, că în viitoriu se vor afla doar mai mulți cari poartă nume cu „sunet străin“ cari să urmeze acest esemplu bun. — Am vrea să șcim cât a fost de mare „aldămașul“ primit de Ioan Turcu ca să devină Török Iános?

* (Electricitatea mântuitoare dela moarte.) În Sunderland, unde nu de mult s'a întâmplat întrun teatru de copii, că s'au nenorocit mai multe sute, una din aceste victime a sosit în clinică mai moartă. Medicii au cercat să introducă o respirațiune artificială. Încercarea a fost zadarnică. Se arată deja semne de agonie. Atunci un profesor a dispus să aducă o mașină de electrisat. După o scurtă operațiune inima și plumăile au început să funcționeze.

* (Capul împărătesii Faustina.) Museul britic a primit un cap colosal de femeie, aflat într'un templu în Savotis. Capul este de patru urme de înalt și a fost al unei statue, care representa pe împărăteasa Faustina. Figura întreagă a putut fi aprocsimativ de 24 urme.

* (Tempestate). Dela Predeal ni se scrie, că în 19 Iunie a. c. după o înainte de amiazi foarte frumoasă, între oarele 1 și 2 după amiazi, între fulgere și tunete înfiorătoare s'a vârsat torenți de ploaie. Însoțit de un tunet teribil, un fulger a lovit în turnul bisericii noastre. Fulgerul a șerpuit în numeroase direcțiuni în lăuntrul turnului și a rupt o parte din coperiș. Unul dintre pereți este parte dărmat parte crepat. Ferul dela ferestrele cele mari ale bisericii s'a topit. Paguba bisericii este considerabilă.

Afacerea dela Tisza-Eszlár.

(Urmare.)

Nyiregyhaza, 27 Iunie.

Pertractarea se deschide cu depunerea lui Braun, carele vrea să șcie, ca pe Moriț Scharf l'ar fi amenințat înainte de ascultare. Apărătorul Friedmann vede în păzirea casei lui Grossberg, esercitarea unui fel de terorism săvârșit contra lezei, contra voinței tribunalului și contra apărării. Apărătorii se vor adresa în afacerea aceasta la ministru. Urmează depunerea mamei maștere a lui Moriț Scharf. Dânsa depune, că Sâmbătă au fost trei habami în templu. Încă de Vineri după amiazi a sosit cerșitorul, care a locuit la Scharf. În prinința celor întâmplate în templu consună depunerea martorei întrun toate cu depunerile acusaților. Depunerea de mai nainte i-a fost luată rău la protocol. Pres. De cât timp esci căsătorit cu Iosif Scharf? — Martora: De 6 ani. — Pres: Cum s'a purtat băiatul? — Martora: Câte odată a fost bun adeseori însă rău; e laș. — Pres. Ai pedepsit pe băiat de multe-ori? — Martora: Nu, cu toate că

a fost tare îndărătnic. — Pres. Minția băiatul? — Martora: A mințit adeseori. — Pres. Băiatul a scos odată cuțitul asupra Dtale? Cum s'a întâmplat? — Martora: Mă sculases în urma unui morb din pat, și, fiind că eram cam slabă, îl rugaiu se aducă apă ca se pot ferbe. Tatăl lui mi-ar fi ajutat, era însă dus de acasă, Băiatul nu m'a ascultat și bătându-l a aruncat cu cuțitul după mine și m'a vătămat. Aceasta s'a întâmplat tocmai în ziua în care venit la noi judele cercetătoriu spre a lua cu sine pe Moriț. Moriț, dice martora, s'a indignat rău, când a aușit pentru prima dată fama despre omorul fetei.

Se conduce în sală Moriț Scharf Apărătorul Eötvös interpelează pe tribunal de ce nu petrece Moriț în odaie pentru martori? — Pres. Moriț petrece în odaie separată. (Cătră Moriț). Spune adevărul, fără a te teme de vre-o resbuuare: cunoscuta mamă-ta pe Ester? — Moriț: Nu știu, e posibil, le am vădut pe ambele vorbind între sine. — Pres. Mamă-ta depune, că tu ai fi fost îndărătnic. E aceasta adevărat? Sufert-ai pedeapsă? — Moriț: E adevărat. — Pres. Se afirmă, că tu ai fi bătut pe mamă și ai fi aruncat cu suțitul după dânsa? — Moriț: Cea dintâiu nu-i adevărat, cu cuțitul n'am aruncat după dânsa. — Pres. Post-a Ester Sâmbătă la voi și fost-a mamă-ta în odaie? — Moriț: Da, Ester a fost și mama o a vădut. — Pres. Te-a bătut la comiseriul Recksky? — Moriț: Nu m'a atins nimenea nici cu degetul. — Pres. (cătrăalui Scharf.) Ai aușit, ce-a depus băiatul?

Martora (mănioasă): Minte! — Fiul cu mama se confronează. Moriț repeșese acusele; (cătră mamă-sa): „Eu spun adevărul, dacă D-Ta vorbesci altcum, atunci minți.“ — Eötvös (cătră Moriț.) Nu întreprum pe mamă-ta. — Pres: Numai eu sunt îndreptățit a lua aici dispozițiuni. (Bravo: din public.) — Iosif Scharf: Spune-mi fiul meu, iubitul meu fiu, cine te-a instruat în minciuna aceasta? Veți aici șed evrei bătrâni și sêraci, ce și-au făcut ție această? Spune-mi care o motivul mărturisirei tale? — Moriț: Eu nu mint. — Iosif Scharf: De ce vrei se-ți părăsesci legea? — Moriț: Așa îmi place mie. — Iosif Scharf: Alte motive nu te îndeamnă? — Moriț: Nu, Nu voiu se rămân evreu, evrei nu sânt maghiari. Iosif Scharf cere, a fi lasat singur cu băiatul spre a putea erua, cine l'a instruat. (Publicul erumpe în ris.) (Va urma.)

Bursa de Viena și Pesta.

Din 12 Iulie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	120.—	119.75
Renta de aur ung. de 4%	88.65	88.55
Renta ung. de hârtie	87.10	86.95
Împrumutul dramurilor de fer ung.	137.50	137.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	91.80	91.50
I emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient ung.	114.50	114.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient ung.	99.—	98.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	100.40	100.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.40	98.50
Obligațiuni urbariale temeșane de	99.40	99.—
Obligațiuni urb. temeș. cuasulă sorțire	97.70	97.50
Obligațiuni urbariale transilvane	99.25	99.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	98.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ției de vin	98.25	98.—
Sorși de regularea Tisei	115.25	110.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	838.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	293.50	293.50
Acțiuni de credit austr.	295.10	295.75
Argint	—	—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—	100.30
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.70	78.75
Datorie de stat austriacă în argint	79.50	79.60
London (pe polița de trei luni)	120.—	119.95
Galbin	5.65	5.65
Napoleon	9.50	9.49
100 marea nemșeci	58.50	58.45

Nr. 438. 1883.

[436] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi la scoalele grănițarești din comitatul Făgărașului, și adecă:

1. La scoala cu 2 învățători din Voila, una învățătoreasă pentru clasa de fete cu salariu anual de 300 fl. v. a.
2. La scoala cu 3 învățători din Vaida-rece una învățătoreasă pentru clasa de fete cu salariu anual de 240 fl. v. a. care în al II-lea semestru se va pute spori până la 300 fl. v. a.

Cu ambe stațiunile mai este împreunat quartir liber în edificiul scoalei și lemnele trebuincioase de foc, în fine dreptul de pensiuine, după cum prescrie legea relativă, din fondul de pensiuine docentale grănițareșc.

Limba de propunere e cea română, învățătoreasa nu se va ocupa cu copilele începătoare, ci numai cu acelea,

cari deja au trecut preste greutățile de scris, cetit și de a computa, și al căror număr nu va trece preste 30.

Petentele la aceste posturi se și subștearnă petițiunile provădute cu diplome de calificatiune și alte documente necesarie până la 10 August n. anul curent la:

„Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grănițeri din regimentul I. român la Sibiu.“

Nr. 150 prot.

[437] 2—3

CONCURS.

La scoala elementară-capitală gr or. română din Orăștia se deschide concurs pentru trei posturi de învățători cu salariu anual de câte 300 fl., care se solvesce în rate lunari anticipative, quartir și 3 stângini de lemne pentru încăldirea scoalei.

Unul dintre învățători se va alege

și întări de director conform §. 69 din normativul scolar; acesta pentru agendele direcționali va primi un adaos de 150 fl. pe lângă salariul anual.

Învățătorul, care va fi calificat a propune cântările corale după note și va forma un cor, va primi pentru aceasta deosebit o remunerațiune anuală de 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a și așterne petițiunile lor instruite după prescripțiile vigente până la 29 Iulie vechiu a. c. comitetului parochial din Orăștia. Alegerea se va ține la 31 Iulie vechiu a. c. și ar fi de dorit, ca învățătorii deveniți aleși să fie în stare a conduce cântările și în strană, fiindcă se pune deosebit pond pe cântările bisericesci.

Orăștia la 22 Iunie 1883.

În conștelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei.

Tărăța

de grâu și de seară

se află acum etin de vândare la subscrișul

100 chgr. 4 fl.

1 ferdelă 40 er.

Ioan Keil,

covrigariu.

Sibiu, strada pîntenului Nr. 14.

[488] 1—6